

**Oponentský posudek
na bakalářskou práci Štěpána Procházky
„Antimonopolní politika a případ Microsoft.“
Ing. Inna Čábelková, Ph.D.**

Tato práce se zabývá velice kontroverzní otázkou, totiž zda má Microsoft být považován za monopol. Cílem práce je „zamyšlení nad pojmy a cíli antimonopolní politiky a její konkrétní aplikace na „případ Microsoft“ (s. 4). Tento cíl řadí práci k pracím čistě teoretickým a jako takovou ji také budu posuzovat.

Práce má šest kapitol. První kapitola se zabývá definicí monopolu. Druhá kapitola pojednává o tom, proč je monopol špatný, a také o cílech a způsobu fungování antimonopolní politiky. Autor zde správně poukazuje na to, že ekonomická teorie není v posuzování monopolů a antimonopolní politiky jednotná. Je velice chvályhodné, že v této kapitole autor uvádí názorová stanoviska dvou ekonomických škol: neoklasické ekonomie a rakouské ekonomické školy. Třetí kapitola pojednává o historii použití antimonopolní politiky a důsledcích antimonopolních zákonů. Dohromady tyto tři kapitoly, které představují kompilaci z existující ekonomické literatury, tvoří teoretický základ práce. Rozsahem jde o cca polovinu práce (20 stran).

Další dvě kapitoly aplikují teoretické poznatky na případ Microsoft: čtvrtá kapitola popisuje historii a vývoj společnosti, pátá kapitola se zabývá analýzou věcného nálezu soudu v kauze Microsoft z ekonomického hlediska. Šestá kapitola práci uzavírá.

K přednostem této práce patří přehledná struktura práce, jakož i korektní práce s literaturou. Po formální stránce je možno práci máloco vytknout. Práce však vykazuje několik slabých stránek:

- Vlastní argumentace je poměrně krátká – kapitola číslo pět, která tvoří jádro autorovy analýzy, čítá jen 13 stran což je cca 30% práce. Zbytek (60% práce, pokud vynechám závěr) je převzatý z literatury.
- Vzhledem k tomu, že práce je čistě teoretická, očekávala bych alespoň stručnou analýzu toho, co už o tomto tématu bylo napsáno jinými autory. V češtině se tímto tématem zabýval např. Lubomír Lízal z CERGE-EI, který už v roce 2000 publikoval článek s názvem „Má stát právo považovat Microsoft za monopolní firmu?“. Také cizojazyčná literatura na toto téma je poměrně bohatá (viz Literatura). Všechny uvedené publikace jsou dostupné v elektronické podobě buď přímo na internetu, nebo přes elektronickou knihovnu v Jiničích.
- Je nekonzistentní, když v obecné části o monopolu autor uvádí stanoviska dvou ekonomických škol, ale ve své vlastní analýze explicitně nepřiznává, že se přiklání jen k jedné z nich. Předposlední odstavec na s. 29 pak vyznívá jakože přirozený monopol, „který vznikl díky efektivitě a schopnostem výrobce a nikoli díky státním regulacím“ se nemá regulovat¹. Na toto téma však v ekonomické literatuře nepanuje jednotný názor. Pomohlo by, když by autor tuto nejednoznačnost zmínil a svůj příklon k jednomu názorovému proudu podložil argumenty.
- Podle mého názoru by autor udělal lépe, kdyby pátou kapitolu rozdělil na dvě podkapitoly. V první by pojednal o tom, zda firma Microsoft má prvky monopolu, případně kterého typu monopolu. V druhé podkapitole by pak

---

¹ „Pro regulaci takového monopolu se těžko shánějí argumenty“.

rozvedl svůj názor na to, zda tento typ monopolu a konkrétně firma Microsoft má být regulována státem.

- Na s. 30 v prvním odstavci autor píše „Pokud vycházíme z toho, že devadesátiprocentní podíl na trhu operačních systémů je nebezpečným monopolem, jak je možné, že Microsoft prodává své produkty za ceny dostupné osmdesátí procentům uživatelů osobních počítačů?“ Stejný argument by se dal použít v případě Českého Telekomu před vznikem mobilních telekomunikačních sítí. Tenkrát si telefon také mohl dovolit téměř každý. Ovšem Telekom byl monopolem a využíval státem povolené monopolistické výhody k budování dalších sítí. Obecně vzato, to, zda je cena nějakého zboží vysoká či nízká nemá být posuzováno z hlediska toho, kolik procent populace si dané zboží může dovolit, ale z hlediska toho, jaká by byla jeho cena, kdyby byl trh konkurenčnější.
- Na s. 30 opět v prvním odstavci autor píše „Microsoft se chová stejně jako jakákoliv jiná soukromá firma a snaží se maximalizovat svůj zisk“. Ano, tak se chovají všechny firmy, i konkurenční. Ovšem maximalizace zisku, pokud Microsoft bude shledán monopolem, jej neomlouvá. Obecně nemohu se ubránit dojmu, že autor zde nepochopil jeden důležitý rozdíl mezi monopolem a konkurenční firmou, který je vysvětlován v rámci úvodního kurzu ekonomie. Monopol cenu sám diktuje, a proto je pro něj cena, při které je zisk největší, vyšší, než pro firmu, která je vystavena konkurenci a má podstatně menší možnost cenu ovlivnit. Ale to v žádném případě neznamená, že to bude cena, kterou bude schopno zaplatit jen malé procento potenciálních zákazníků (viz. předchozí bod)
- Na s. 30 v druhém odstavci autor píše „Dominantní postavení Microsoftu na trhu s operačními systémy pro osobní počítače na intelovské platformě je však možné interpretovat také jako důkaz toho, že pro daný trh nabízí Microsoft to nejpříjemnější řešení“. Vzniká otázka, co znamená nejpříjemnější? Mají uživatelé jinou srovnatelnou možnost jiného řešení se stejným množstvím aplikačních programů, stejně kompatibilnou s jinými počítači? Zajímavou diskusi na toto téma obsahuje článek Lubomíra Lízala (2000), v němž je operační systém Microsoft přirovnán k elektrickým zásuvkám. Bylo by vhodné, kdyby si autor tento článek do obhajoby přečetl.
- S. 32, první citace by zasloužila více rozvést. Nezasvěcený čtenář nemusí vědět jak to vlastně bylo. Ovšem, k dobru autora je nutno přičíst, že část chybějících informací čtenář najde v kapitole o vývoji společnosti Microsoft.
- Celkově autor uvádí, že není jeho cílem vyřešit otázku „kde končí konkurenční boj a kde začíná zneužití monopolního postavení“ (s. 35). Podle vlastních slov může jen „tuto otázku krátce komentovat a opět upozornit na nesrovnalosti, které vyvstávají při aplikaci současných antimonopolních zákonů na případ Microsoft“ (s. 35). Osobně v práci postrádám explicitní stanovisko autora. Autorův závěr totiž vyznívá tak, že celá věc je příliš komplikovaná na to, aby k ní bylo možné zaujmout konkrétní stanovisko.

Vzhledem k výše uvedeným výhradám navrhuji kreditové hodnocení 23-25 bodů. V průběhu obhajoby se ale toto hodnocení může zvýšit podle připravenosti autora.

Ing. Inna Čábelková, Ph.D.

Literatura

Lízal, Lubomír. 2000. „Má stát považovat Microsoft za monopolní firmu?“ CERGE-EI Discussion Paper No. 2000-40, May 2000, 17 s. www.cerge-ei.cz, Webové stránky Lubomíra Lízala.

An Economist's Guide to U.S. v. Microsoft

Richard J. Gilbert; Michael L. Katz

The Journal of Economic Perspectives > Vol. 15, No. 2 (Spring, 2001), pp. 25-44

Stable URL: <http://links.jstor.org/sici?sici=0895-3309%28200121%2915%3A2%3C25%3AAEGTUV%3E2.0.CO%3B2-U>

The Microsoft Case: What Can a Dominant Firm Do to Defend Its Market Position?

Benjamin Klein

The Journal of Economic Perspectives > Vol. 15, No. 2 (Spring, 2001), pp. 45-62

Stable URL: <http://links.jstor.org/sici?sici=0895-3309%28200121%2915%3A2%3C45%3ATMCWCA%3E2.0.CO%3B2-K>

A Competitive Perspective on Internet Explorer

Steven J. Davis; Kevin M. Murphy

The American Economic Review > Vol. 90, No. 2, Papers and Proceedings of the One Hundred Twelfth Annual Meeting of the American Economic Association (May, 2000), pp. 184-187

Stable URL: <http://links.jstor.org/sici?sici=0002-8282%28200005%2990%3A2%3C184%3AACPOIE%3E2.0.CO%3B2-Q>

The IBM and Microsoft Cases: What's the Difference?

Franklin M. Fisher

The American Economic Review > Vol. 90, No. 2, Papers and Proceedings of the One Hundred Twelfth Annual Meeting of the American Economic Association (May, 2000), pp. 180-183

Stable URL: <http://links.jstor.org/sici?sici=0002-8282%28200005%2990%3A2%3C180%3ATIAMCW%3E2.0.CO%3B2-3>

Exclusivity and Tying in U.S. v. Microsoft: What We Know, and Don't Know

Michael D. Whinston

The Journal of Economic Perspectives > Vol. 15, No. 2 (Spring, 2001), pp. 63-80

Stable URL: <http://links.jstor.org/sici?sici=0895-3309%28200121%2915%3A2%3C63%3AEATIUV%3E2.0.CO%3B2-B>

Antitrust Issues in Schumpeterian Industries

Richard Schmalensee

The American Economic Review > Vol. 90, No. 2, Papers and Proceedings of the One Hundred Twelfth Annual Meeting of the American Economic Association (May, 2000), pp. 192-196

Stable URL: <http://links.jstor.org/sici?sici=0002-8282%28200005%2990%3A2%3C192%3AAIISI%3E2.0.CO%3B2-Q>